

Bruur Joapik : Over-Betuwsche novelle door J.J. Cremer

Handschrift in de Koninklijke bibliotheek is gedateerd 5 januari - 14 februari 1860. Fol. 2-21: oorspronkelijke handschrift. Fol. 22-43: afschrift 'voor de voordracht' v; Het oorspronkelijke handschrift is begonnen op 5 januari 1860, het afschrift is gedateerd 14 februari 1860. 43 fol.

1^e druk in: De Tijdspiegel. Arnhem: D.A. Thieme, Arnhem, 1860. dl. II, p. 351-375. (ook als overdruk uitgegeven).

2^e druk in: Distels in 't weiland: Over-Betuwsche vertellingen. Leiden: A.W. Sijthoff, 1865. p. 191- 203.

3e druk in: Nieuwe Over-Betuwsche vertellingen. Leiden: A.W. Sijthoff, 1867. p. 166-205.

4e druk in: De Betuwe: licht en schaduw. Leiden: A.W. Sijthoff, c. 1868. 51 p.

5e druk in: Bruur Joapik : Overbetuwsche vertelling. Leiden: A.W. Sijthoff, [1870]. 4e druk. 50 p. De algemeene bibliotheek : onder redactie van H.C. Rogge, no. 42.

6e druk in: Overbetuwsche novellen. Leiden: A.W. Sijthoff, [1872]. Bevat: Bruur Joapik. p. 1-40).

8e druk in: Overbetuwsche novellen. Amsterdam: Gebr. Koster, [1880]. p. 1-40. Samen met 't Pauweveerke.

9e druk in: Overbetuwsche novellen. Romantische werken, deel 12. Amsterdam: D. Noothoven van Goor, 1881. p. 98-129.

10e druk in: Overbetuwsche novellen. Leiden: A.W. Sijthoff, ca. 1881. 7e druk. p. 90-119. Vijftig-cents-editie, no. 18.

11e druk in: Overbetuwsche novellen. Leiden: A.W. Sijthoff, ca. 1900. 9e druk. p. 90-119. Vijftig-cents-editie, no. 18.

12e druk in: Overbetuwsche novellen. Leiden: A.W. Sijthoff, ca. 1900. 10e druk. p. 90-119. Bibliotheek van Nederlandsche schrijvers.

13e druk in: Leidsche herdrukken. Leiden: A. W. Sijthoff, [1905]. Leidsche herdrukken, no. 2. Uitgegeven samen met Op de Kniehorst.

14e druk in: : 't Pauweveerke, enz. tien novellen. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij., [1909]. p. 34-63. Bibliotheek voor het Nederlandsche volk. Deel 2. (Nieuwe uitgave van de Leidsche herdrukken).

15e druk in: Overbetuwsche novellen: 't kriekende kriekske [...et al.]. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij., ca. 1920. 11e druk. p. 90-119.

16e druk in: Overbetuwsche novellen: 't kriekende kriekske [...et al.]. Leiden: A.W. Sijthoff's uitgeversmij., ca. 1935. 12e druk. Romantische werken. p. 90-119.

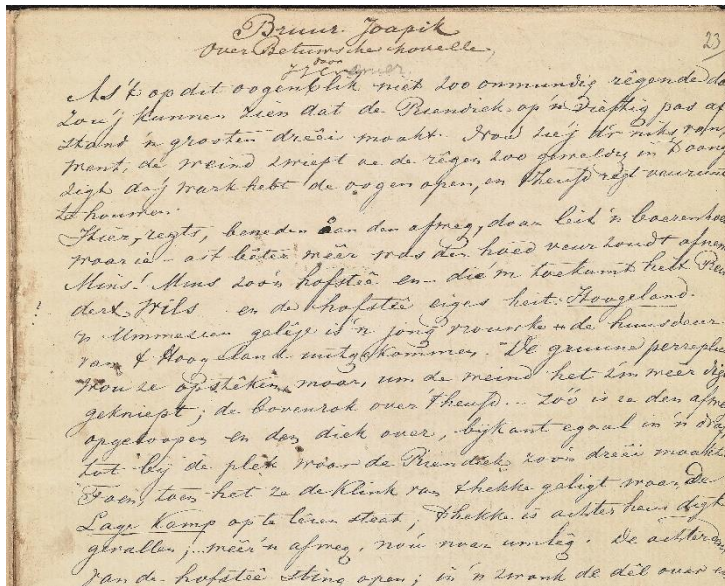
17e druk in: Overbetuwsche novellen: 't kriekende kriekske [et al.]. Leiden: A.W. Sijthoff's uitgeverij n.v., [1940]. 13e druk. 365 p.

18e druk in: Distels in 't weiland : Over-Betuwsche vertellingen ... [ingeleid door H.J. Eijssens. 's-Gravenhage : Kruseman's uitgeversmaatschappij b.v., [1980]. p. 135-166. Met afb. Fotografische herdruk van de uitgave uit 1865.

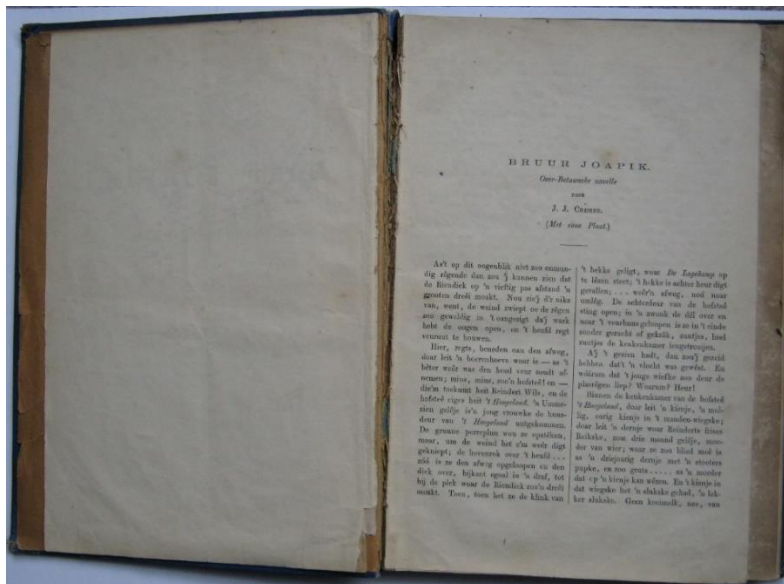
Vertaling in het esperanto.

Frato Jaopik. Utrecht : N. Honig, z.j.

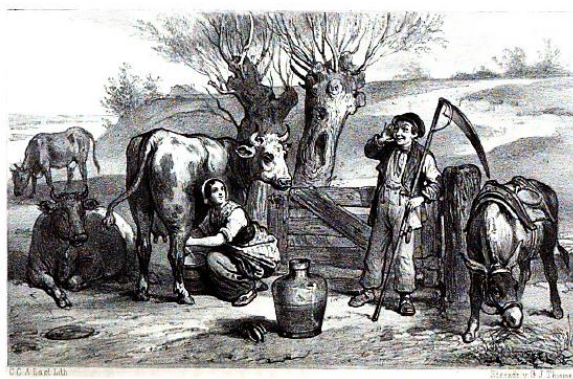
Handschrift:

Uit de Tijdspiegel, 1860:

Tekening uit de Tijdspiegel 1860:

BRUUS JOAPIK.

Algemeen handelsblad, 27 februari 1860:

De werkzaamheden in de Maatschappij *Felix Meritis*, zijn voor de aanstaande week vastgesteld als volgt: Afd. Letterk. Woensdag (met Dames) Voordragt door den Heer J. J. **Cremer** van 'sHage, eener Over-Betuwsche Novelle, getiteld *Bruur Jaopik*. Afd. Kooph. Donderdag voorlezing van den Heer Simon Cool, over *het Gevangeniswezen*. Daarna gemeenzaam onderhoud over de twee volgende vragen: 1°. In hoe verre heeft men nu reeds hier te lande het stelsel van Afzondering boven gemeenschappelijke opsluiting leeren waarden, en is eene algemeene toepassing voor *alle* gevangenen wenschelijk, of moeten er uitzonderingen worden toegelaten? Zoo ja! welke en op welke wijze? 2°. Waarvoor zal men zich onder de bestaande wetgeving, doch vooral bij ruimere toepassing van het Cellulair-stelsel, hebben te wachten, wil men het gevaar ontgaan van weder af te breken, hetgeen in de laatste jaren is opgebouwd? Afd. Muzijk, Vrijdag Achtste Concert.

Leydsche courant, 18 maart 1860:

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 17 Maart.

Eergisteren mogten wij weder den gevierden Cremer in de stads-gehoorzaal als spreker zien optreden, en wel met de bij naam reeds bekende, maar nog onuitgegevene over-betuwsche novelle *Bruur Jaopik*. Even als vroeger *het Paauzenveérken* en op de **Knichorst** werd ook thans deze novelle door een talrijk publiek met onverdeelde aandacht aangehoord. Wij willen in den lof van dit nieuwe voortbrengsel, welks schoopheden door de voordragt van den heer Cremer nog zoo aanmerkelijk verhoogd worden, niet uitweiden; maar wij voelen ons gedrongen den heer Cremer dank te zeggen, dat hij zijne gaven op nieuw ten nutte der kweekschool voor zeevaart heeft willen aanwenden, en deze heilzame inrigting geluk te wenschen, dat zij ook den heer Cremer onder hare begunstigers tellen mag.

— Het concert door mevr. Rosa de Vries gisteren avond alhier in den schouwburg gegeven, had, gelijk te verwachten was, een talrijk publiek van allerlei rang en stand uitgelokt om zich derwaarts te begeven; veleu om de be-gaafde landgenooten voor het eerst te hooren, maar ook anderen om bij her-

Nieuwe Rotterdamsche courant, 26 oktober 1860:

Onze gunstig bekende vaderlandsche novellen-schrijver, de heer *J. J. Cremer*, van 's Gravenhage, heeft heden velen onzer stadgenooten een genotrijken avond verschaft. Ten behoeve der *Kweekschool voor de Zeevaart*, te Leyden, werd namelijk door hem eene openbare voordragt gehouden, waartoe hij eene onuitgegeven Betuwsche novelle, getiteld: *Bruur Jaopik* tot onderwerp had gekozen. Voor zoover het bij onze beperkte ruimte doenlijk is, willen wij den gang van dit allezins schoon, afwisselend en boeiend verhaal, hetwelk door spreker in het eigenaardig Betuwache dialect werd voorgedragen, gaarne voor onze lezers hierbij laten volgen.

Het is een donkere, regenachtige avond en even treurig, even somber als in de natuur, is het ook op de boeren-hofstée *Hoo-geland*. In de stille keukenkamer staan om de sponde van een stervenden vader, drie zoons en twee aangehuwde dochters geschaard. De grijsaard tracht nog even de magtelooze hand op te heffen; met eene zwakke stem roept hij zijne zonen tot zich; hij roept den jongsten knaap, zijn geliefden Jaopik; hij stamelt den naam van zijn Reindert; alleen den naam van den oudsten, den naam van Hannes, hoort niemand. De stervende tracht te spreken, maar de krachten begeven hem en een flauwen glimlach is het laatste wat de beide zoons nog slechts ter loops kunnen opvangen. Ook om Hannes lippen speelt een lach, maar het is de lach des nijds, de lach der boosheid, bij de gedachte dat hij van de laatste vaderlijke toespraak was uitgesloten. Bij het naar huis gaan mort hij daarover tegen zijne vrouw Janneke. Deze tracht dat zooveel mogelijk te vergoelijken, doch vruchteloos, en bij de tehuiskomst heerscht in zijne woning eene akelige stemming, terwijl het vertrek in het sterfhuis het roerend tooneel van een echt broederlijken zin aanbiedt.

't Is eenige maanden later. Op een heerlijken Aprilmorgen gaat *Bruur Jaopik* met de zeis naar het veld. Het lieve achttienjarige Hanske is daar reeds vroeger bij de hand geweest. Bij het aanbreken van den dageraad is zij met Graauwtje en de melk-emmers naar het land gestapt en onbegrijpelijk vreemd is hetgeen er in haar gemoed omgaat. nu zij den goedhartigen knaap "die in sommige dingen wel een beetje achterlijk, maar toch anders zoo'n bovenste beste jongen is", in de verte ziet aankomen. Ook hem is het bij die ontmoeting wonderlijk te moede; maar toch hij kan het niet laten, in 't voorbijgaan met het liefstallige humeur te maken, terwijl zij bleef en verloor.

buurmeisje een praatje te maken, terwijl zij blozend en verlegen de roodbonte de volle uijers ledigt, Jaopik vertelt haar, hoe aardig het zou zijn, als zij te zamen eens in één en hetzelfde huisje mogten wonen. Hij weet wel, dat hij voor „onneuzel” doorgaat, maar „daar waren toch ook wel onneuzelen gelukkig getrouwd”; om kort te gaan, hij begint in allen landelijken eenvoud en op zijne manier eene vrijadje. Maar Hanske, neen ze weet niet regt wat ze daarop zeggen zal, tot het haar eindelijk invalt „dat ze nog te jong is.” Na lang dralen en nadat de melkemmer, al weet ze zelf niet hoe het komt, is omgevallen, is dit het afscheidawoord, waarmede de knaap voor dat oogenblik aan zijn werk gaat. En dat heengaan, en dat werk, het gaat wel niet best, en ook Hanske, „die hij wist, dat zooveel goetijheid op ’t hart had,” kan het niet laten gedurig naar hem om te zien, maar toch.... het blijft daarbij.

Ongeveer een half uur later bevindt zich Hannes achter zijne hoeve aan den arbeid. Ook hem gaat het werk slecht van de hand, maar dat is niets ongewoons. De norsche, wangunstige Hannes acht zich minder gezegend dan zijn broeder Reindert, wiens arbeid altoos even vrolijk gaat en die altoos spreekt van dankbaarheid en tevredenheid. Hannes gevoelt, hij kent zelfs die gelukkige gewaarwordingen niet en komt ook weer als altoos in dezelfde sombere stemming van zijn akker te huis, „waar zijne vrouw hem met het volk aan het morgenbrood zit te wachten.” Hij vindt daar Reindert en Jaopik. De eerste verlangt van hem eene kleine dienst, die hij op een norschen toon weigert, terwijl het hem niet minder dan de tegenwoordigheid zijns broeders hatelijk valt, dat zijne vrouw meer dan hij in Jaopik’s vertrouwen schijnt te deelen; althans Jaopik vertelt haar onder vier oogen een en ander, hetwelk hij sfluistert en waaruit het hem blijkt, dat de goede jongen op Hanske verliefd is. Het geluk, hetwelk Jaopik reeds bij het spreken over Hanske uit de oogen straalt, is Hannes een dolksteek in het hart. Zijne boosaardigheid geeft hem dan ook terstond een middel aan de hand om dat heerlijk vooruitzicht te verijdelen; hij maakt den lichtgeloovigen jongen wijs, dat zijn stervende vader hem heeft opgedragen zijn jongsten broeder het huwelijk te verbieden. Vrouw Janneke zwijgt, zij durft niet beslissen of haar man waarheid of leugentaal spreekt; maar bij den goethartigen Jaopik bestaat die twijfel niet: hij kan niet gelooven dat zijn broeder een leugenaar is, en.... de arme jongen is diep bedroefd.

Rotterdamsche courant, 25 oktober 1860:

De SUB-COMMISSIE van het BESTUUR der **Leidsche Kweekschool voor Zeevaart** alhier heeft van den Heer J. J. **CREMER**, te 's Hage, de vergunning verkregen aan het Publiek mede te deelen, dat het Onderwerp der Voorlezing, door ZEd. op HEDEN AVOND te houden, zal zijn de onuitgegevene **Betuwsche Novelle**, getiteld: **Bruur Jaopik**.

C. W. VAN DER POT.
J. C. OFFERS.
M. C. MENSING.
M. BREUKELMAN.

Toegangkaarten te bekomen a f 1 bij de Boekverkoopers M. WIJT & ZONEN en aan 't Locaal.

Rotterdamsche courant, 26 oktober 1860:

Heden avond hield de heer J. J. **Cremet** uit 's Gravenhage, in de leeszaal der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen alhier, eene voordragt, waarvan de opbrengst bestemd is voor de Leydsche Kweekschool voor de Zeevaart, van welke nuttige inrigting ook hier ter stede de belangen worden bevorderd door eene sub-commissie, die thans een krachtigen medewerker in den begaafden schrijver, schier zouden wij zeggen dichter, der Betuwsche Novellen had gevonden.

Het auditorium toch, dat wij ter wille en van de goede zaak, en van den haar zoo edel ondersteunenden redenaar, talrijker gewenscht, maar ook stellig gewacht hadden, heeft op nieuw **Cremet** bewonderd en door zijne levendige herhaalde toewijdingen den stempeel gezet op zijn welverdienden roem in dit genre. Dat genre, de voordragt eener Betuwsche novelle in den tongval dier streek, is op zich zelf reeds eigenaardig en bezit de aantrekkelijkheid van het vreemde, maar de wijze waarop **Cremet** het beoefent bleek ook heden avond wederom inderdaad eenig te zijn.

Zelfs eene meer of min uitvoerige ontleding van de novelle Bruur Jaopik, al gelukte het ons de naïveteit van den vorm, de fijne schakeringen van den stijl te doen uitkomen, zou slechts een zeer onvolledig denkbeeld geven van het genot, dat de heer **Cremet** zijnen hoorders verschafte. Met te zeggen dat hij in Hannes, den boer van de Lagekamp, den zwartsten nijd en den verblindsten naijver, die het hart van een mensch kunnen beheerschen, met treffende, sterke (hij wijlen schrille) kleuren heeft geschilderd; met de waarheid en liefelijkheid te prijzen der tooneelen van huiselijk geluk welke hij ons bij boer Reindert en zijn Riekske op de hoeve het Hoogeland deed aanschouwen; met van de innigheid en den humor te gewagen die er lag in de schildering der vrijerij van den „onneuzelen“, maar goeden Jaopik; met dit alles zouden wij den diepen indruk, dien de heer **Cremet** op zijne hoorders maakte, slechts gedeeltelijk en gebrekkig verklaren en begrijpelijk maken. Om dien indruk te beseffen, moet men hem zelf gehoord hebben; gehoord hebben hoe het geschrevene en de voordragt als 't ware slechts één harmonisch geheel uitmaakten; gehoord hebben, hoe hij in den tongval niet alleen, maar ook in de taal der Betuwsche boeren, de verschillende toestanden, gevoelens, karakters deed uitkomen; gehoord hebben, eindelijk, hoe die voordragt, kunstig en toch niet gekunsteld, vermetel vaak, maar toch steeds binnen de perken van den goeden smaak, heartelings een traan in het oog en een lach op de lippen tooverde. Wij spreken dan ook gewis het gevoel uit van allen, die hem heden avond mochten hooren, wanneer wij zeggen dat de heer **Cremet** het recht heeft verworven op hunnen dank, niet alleen voor het kunstgenot dat hij heeft geschonken, maar ook voor het goede werk dat hij tevens verrichtte.

Utrechtsche provinciale en stadscourant, 26 oktober 1860:

— De heer **Cremet** heeft te Rotterdam weder eene novelle bruur Jaopik met den besten uitslag ten gehoor gebracht.

Utrechtsche provinciale en stadscourant, 28 februari 1861:

*— Met belangstelling vernemen wij, dat de heer J. J. **Cremet** aanstaanden Zaterdag wederom eene voordragt zal houden en dat wel van **Bruur Jaopik**, terwijl hij de opbrengst daarvan bestemd heeft voor het onlangs opgerigte patronaat voor van krankzinnigheid herstelde behoeftigen in deze stad en provincie. Kon de begaafde spreker bovendien reeds op een talrijke opkomst rekenen, nu hij zulk eene edele bestemming aan die penningen gegeven heeft, kan hij verzekerd zijn, dat een talrijk en aanzienlijk publiek zijne voordragt zal komen bijwonen.

Afbeelding uit Distels in 't weiland, 1865:

Provinciale Drentsche en Asser courant, 29 oktober 1867:

— De bekende novellist J. J. **Cremer** heeft in de voor-
week te Heerenveen een zijner novellen: „Bruur Joap“
voorgedragen.

Hoornsche courant, 3 december 1867:

— Op eene nader te bepalen dag zal in den
loop dezer maand eene voordragt worden gehou-
den door den Heer J. S. **Cremer**, de beroemde
Novellist. Deze Soirée zal plaats hebben in het
lokaal *Dankelman* alhier. Eene lijst tot deelneming
is reeds in circulatie; de toegang is ad f 1 per
persoon bepaald.
Wij zijn verzocht mede te deelen, dat voor hen,
die door onverhoopte omstandigheden de lijst tot
teekening niet is aangeboden, in het lokaal *Dan-
kelman* de gelegenheid bestaat toegangskaarten te
kunnen bekomen.

Hoornsche courant, 7 december 1867:

HOORN, 6 December.
Wij vernemen thans met zekerheid, dat de
voorlezing door den heer J. I. **Cremer** bepaald
doorgaat, en wel op Donderdag 19 dezer, des
avonds ten 7½ uur, in het lokaal *Dankelman*.

Hoornsche courant, 17 december 1867:

A. W. SIJTHOFF te Leiden heeft verkrijgbaar gesteld:

BRUUR JOAPIK.

Over-Betuwsche Vertelling,
van
J. J. CREMER.

PRIJS 50 Cents.

Ook de andere OVER-BETUWSCHE VERTELLINGEN zijn à 50 Cents te bekomen.

Hoornsche courant, 21 december 1867:

HOORN, 20 December.

De heer *J. I. Cremer* hield gister avond alhier de aangekondigde voorlezing en wel van zijne novelle getiteld *Bruur Joapik* voor een talrijk uitgelezen publiek; zijne sierlijke - neen, zijne eenvoudige - neen, zijne onvergelykelijk schoone voordracht deed zijne hoorders als aan 's mans lippen hangen; onder de geschriften van den gevierden auteur staat *Bruur Joapik* zeker mede boven aan, bij onzen uitgever zijn exemplaren van deze novelle te bekomen à 50 cts; de heer *Cremer* en zijne voordracht van gister avond zal lang in de herinnering van Hoornsch ingezetenen blijven leven.

Algemeen handelsblad, 8 januari 1868:

Naar wij vernemen heeft de Heer J. J. *Cremer*, op dringende uitnoodiging van velen zijner vroegere toehoorders, besloten, dit jaar alhier eene enkele voordragt te houden, welke zal plaats hebben op Vrijdag 17 Jan. in het Odeon. Het onderwerp zal zijn „Broer Jaopik.”

Algemeen handelsblad, 13 januari 1868:

VOORDRAGT
dooc den Heer J. J. **CREMER**,
BRUUR JOAPIK,
op **Vrijdag 17 Januarij 1868**,
in **ODEON**, 's Avonds 7½ uur. (914)
Plaatsen kunnen opgegeven worden aan het Lokaal
Woensdag 15 en Donderdag 13 Januarij van 1 tot 4 ure.

Algemeen handelsblad, 16 januari 1868:

VOORDRAGT
door den Heer **J. J. Cremer**,
BRUUR JOAPIK,
op **Vrijdag 17 Januarij 1868**,
in **ODEON**, 's Avonds 7½ uur. (914)
Plaatsen kunnen opgegeven worden aan het Lokaal
Donderdag 16 en Vrijdag 17 Januarij, van 1 tot 3 ure.

De opregte Haarlemsche courant, 21 februari 1868:

BRUUR JOAPIK,
OVERBETUWSCHE VERTELLING
DOOR
J. J. CREMER,
IS A 50 CENTS BIJ ALLE BOEKHANDELAREN VERKRIJGBAAR.

Dagblad van ZuidHolland en sGravenhage, 25 april 1869:

Sluiting van het Leessaizoen.
In de Vergadering van het (3700)
Letterkundig Genootschap:
Oefening kweekt Kennis,
te houden op **MAANDAG**, den 26ⁿ April 1869,
des avonds om **ACHT UUR**, in het Gebouw
Diligentia, zal de Heer J. J. **CREMER**,
Werkend Lid van 't Genootschap, voordragen
zijne Over-Betuwsche Vertelling: „*Bruur Joapik*”.
*NB. Heeren Leden worden vriendelijk herinnerd
aan het medebrengen van hunne toegangkaarten.*

Het vaderland, 26 april 1869:

Sluiting van het Leesseizoen.
In de vergadering van het Letterkundig Genootschap
OEFENING KWEEST KENNIS,
te houden op MAANDAG den 26sten April 1869, des
avonds om acht uur, in het gebouw **Diligen-**
tia, zal de Heer **J. J. CREMER**,
Werkend Lid van 't Genootschap voordragen zijne
Over-Betuwsche vertelling »Bruur Joapik».
NB. Heeren Leden worden vriendelijk herinnerd
aan het medebrengen van hunne Toegangkaarten.
(267) Namens het Bestuur,
A. L. H. ISING,
Secretaris.

Het vaderland, 28 april 1869:

Gisteren was het op den sluitings-
avond van 't genootschap *Oefening kweekt*
Kennis zeer vol. Maar men wilde zich gaarne
wat volte en warmte getroosten, want men kon
daarvoor het genot smaken onzen begaafden
Cremer te hooren.
Evenals Charles Dickens in Engeland, voert
Cremer bij ons zijne stukken op.
Al de sijnheid van groespeering en nuancee-
ring, van karakterteekening en natuurschilde-
ring, verhoogt **Cremer** door al de gaven van
zijn stem en toon, zijn mimiek en gebaar.
Zoo heeft hij ons nu ook gisteren zijn Over-
betuwsche vertelling *Braur Joapik* voorge-
peeld, ons al de personen doen zien en doen hooren,
ons beurtelings een traan en lach afgevraagd.
De heer van Westrheene sloot als ondervoor-
zitter de vergadering bij het einde van 't sei-
zoen met een hartelijk woord, waarin hij ook
nog het betreurde verlies van den voorzitter,
S. J. van den Bergh, herdacht.
Men verneemt, dat het bestuur van *Oefening*
aan den heer **Cremer**, totnogtoe werkend lid
van den kring, het eere-lidmaatschap opgedra-
gen heeft.

Middelburgsche courant, 13 december 1869:

Sedert ik u de laatste maal geschreven heb, hadden
hier eene voordracht gehad, door een uwer landge-
nooten, den heer J. J. Cremer, gehouden. De kundige
schrijver en talentvolle lezer heeft hier een grooten bijval
genoten met de novelle Bruur Jaob, die hij heeft gelezen.
Hij droeg ze voor als zag men de verschillende personen
handelen, die in die karakterschets voorkomen. De tal-
rijke aanwezigen hadden den wensch uitgedrukt hem
nogmaals te mogen hooren.

Titelpagina 1870:

BRUUR JOAPIK

OVERBETUWSCHE VERTELLING

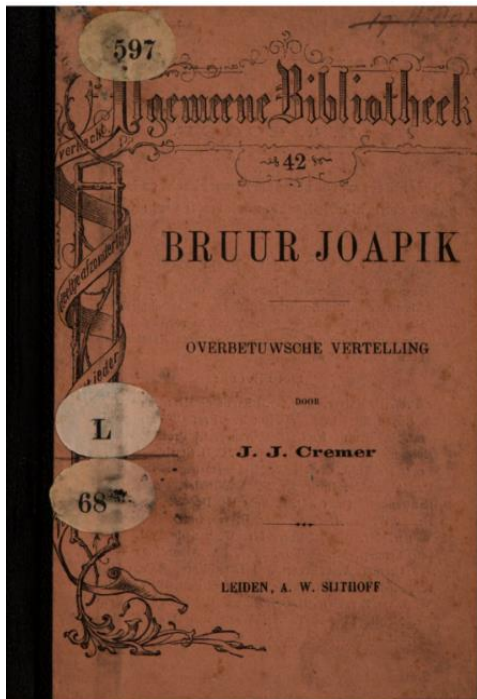
DOOR

J. J. CREMER

VIERDE DRUK

TE LEIDEN, BIJ A. W. SIJTHOFF

Omslag:

Het vaderland, 21 januari 1870:

* **Groningen**, 19 Januari. — De heer J. J. **Cremer** van 's Hage droeg hier gisterenavond zijn Betuwsche novelle »Bruur Joapik» voor. Een buitengewoon groot publiek was opgekomen om den begaafden spreker te hooren, waaronder verscheiden personen uit de provincie. Algemeen betreurt men het, dat de heer Cremer niet eenige keeren meer onze Noordelijke provincies komt bezoeken; het was ongeveer twee jaren geleden dat hij hier een andere van zijn novellen voordroeg.

Arnhemsche courant, 27 januari 1870:

* **Almelo**, 25 Jan. De talentvolle schrijver der *Betuwsche novellen*, de heer J. J. **Cremer**, bragt gisteren een eerste bezoek aan Twente, en vergastte het aanzienlijk publiek te Almelo op de onvergelykelijk schoone voordragt van *Bruur Joapik*, die met onverdeeld genot werd aangehoord.

Arnhemsche courant, 14 februari 1870:

Naar wij vernemen heeft de heer **Cremer**, die op maandag den 21sten dezer in *Musis Sacrum* eene voordragt zal houden, op dringende uitnoodiging daartoe Bruur Jaopik gekozen. Het zal dan juist tien jaren geleden zijn, dat hij deze Betuwsche Novelle voor de eerste maal hier voordroeg. Niet lang genoeg alzo om den indruk te vergeten, maar lang genoeg om met genoegen de herhaling er van te hooren.

Arnhemse courant, 25 februari 1870:

Niettegenstaande een drietal vergaderingen, gisteren avond gehouden werden, was de zaal van Musis Sacrum, waarin de heer **Cremer** optrad, zeer goed bezet. Hij verdiende dan ook allezins een talrijk auditorium. De talentvolle voordragt van zijne geestige betuwsche novelle *Bruur Jaopik*, zoo rijk aan schilderachtige tafereelen en geestige opmerkingen, werd tot het einde toe met onverdeelde aandacht aangehoord en voldeed weder even algemeen als elke voordragt, die **Cremer** houdt.

Eene schets te geven van de novelle, zal voor de meeste lezers overtoellig zijn: *Bruur Jaopik* is, gelijk alle hoofdpersonen uit Cremers verhalen, eene bekende type geworden, en voor hen, die het verhaal niet mogten kennen, geeft een resumé in geenen deele den indruk weder, dien de voordragt maakt. **Cremer** behoort onder de zeldzaam bevoorregten, die twee novelles te gelijk en met dezelfde woorden schrijven: een die gelezen en een die voorgedragen wordt. De *Bruur Jaopik* dien men zelf leest, is een ander dan de *Bruur Jaopik* dien men **Cremer** hoort lezen. Vandaar dat zijne novelle, al is zij algemeen bekend, toch nog altijd de kracht behoudt om velen naar de zaal te trekken, waarin onze begaafde landgenoot optreedt om haar voor te dragen.

Het Vaderland, 22 maart 1870:

Alom voorhanden:	
J. J. CREMER,	Grietje op 't Honigsarf . . . f 0,50.
	't Kriekende Kriekske . . . - 0,50.
	't Pauwenveerke - 0,50.
	Op de Kniehorst - 0,50.
	Bruur Joapik - 0,50.
	't Blinkende Hoanje - 0,50.
	Oan 't kleine Revierke . . - 0,50.
	Nieuwe Overbetuwsche Vertellingen - 2,90.
Dit laatste bevat bovenstaande zeven verhalen. (889)	

Het Vaderland, 11 februari 1871:

[illegible]

Zwolsche courant, 3 oktober 1875:

Bij W. J. THIEME & Cie. te Zutphen
is de **Inteekening** opengesteld op
J. J. CREMER,
Overbetuwsche Novellen.
Geïllustreede Uitgaaf.
Compleet in **25** aflev. met **16** plaatjes, bevattende:
Grietje op 't Hönings-art. — 't Kriekende
kriekke. — Op de Kniehorst. — 't Blinkende
Hoanje. — **Bruur Joapik.** — Oan 't kleine Re-
vierke. — 't Pauweverke. — Kruuzemuntje. —
Van binnen en van buiten. — Mijn oude Jakob. —
Een Oudejaarsavond. — Wouter Linge. — Kees
Springer in de Kerk. — Kees Springer buiten
de Kerk. — Zes Schetsen in éene Lijst. — Een
Winteravond. — Arme Samuël. — Op den zol-
der. — Wat vader Harmen vertelt. — Naar
omhoog. — Het jawoord. — Portretten. —
Tonen in den Nieuwjaarsmorgen. — Wat ik
hoorde en zag in den spoorwagen en binnen de
wachtkamer. — Driemaal gezien.

Opregte Haarlemsche courant, 4 november 1876:

Waar zit nu de winst??

Enfin men kan nu wel eens lust hebben, om alleen voor de pret te werken en dat is zeker hier het geval, want de werken van den vermaarden J. J. Cremer zijn zoo gezocht en zoo geëild, dat ze waarlijk ook zonder toegift gretig worden gekocht. Niemand kan dan ook met 50 Centen voor een werk van Cremer bekocht zijn en iedereen kan dan ook wel begrijpen, dat het alleen gold-makery is en dat de voorraad binnenkort zal zijn uitverkocht: bestel dus spoedig voordat die werken zijn uitverkocht. Lees nu den inhoud van den

1ste Bundel. Portretten. — Tonen in den Nieuwjaarsmorgen. — Wat ik hoorde en zag in den Spoorwagen en binnen de Wachtkamer. — Driemaal gezien.

2de Bundel. Arme Samuel. — Op den Zolder. — Wat Vader Harmen vertelt. — Naar omhoog. — Het jawoord.

3de Bundel. Kees Springer in en buiten de kerk. — Zes schetsen in eene lijst. — Een Winteravond.

4de Bundel. Braur Joepik. — Oan 't kleine Revierke. — 't Pauweverke.

De prijs van elken bundel is nu gesteld op slechts 50 Cent. Bovendien worden bij elken bundel nog cadeau gedaan 25 beste cavelpen voor beïnvoud 2 prentenboekjes voor kleine kinderen.

Met 10 Cent verhooging voor elken bundel geschiedt de toezending franco door 't gehele land. — Het is voldoende op den postwissel te vermelden Cremer 1°, 2°, 3° of 4° bundel; briefschrijven niet nodig. D. HOLLE, Noordblaak, te Rotterdam, en verder alom.

To Haarlem bij JOH. ESSCHEDE & ZONEN.

Alphabetische naamlijst, 1877:

Cremer (J. J.), Overbetuwsche novellen. Nieuwe geill. uitgave. ad. 20-25 Leid., A. W. Sijthoff post-8o. (Compl. in 25 ad. m. 16 pl.) p. ad. f 0,25

— Overbetuwsche novellen. Geïllustreerde uitgaaf. Leid., A. W. Sijthoff. (339 m. 9 pltn.) post-8o. geb. en verg. op sucé. 2,50.

INHOUD: Grietje op 't Höningsarf. — 't Kriekende Kriekske. — Op de Kniehorst. — 't Blinkende Hoanje. — Braur Joepik. — Oan 't kleine Revierke. — 't Pauweverke. — Kruuzemuntje. — Van binnen en van buiten.

— Overbetuwsche novellen en vertellingen. Geïllustreerde uitgave. Leid., A. W. Sijthoff. (324 met 7 pltn.) post-8o. Geb. en verg. op sucé. 2,50.

INHOUD: Kees Springer in en buiten de kerk. — Zes schetsen in eene lijst. — Een Winteravond. — Arme Samuel. — Op den zolder. — Wat vader Harmen vertelt. — Naar omhoog. — Het jawoord. — Portretten. — Tonen in den Nieuwjaarsmorgen. — Wat ik hoorde en zag in den spoorwagen en binnen de wachtkamer. — Driemaal gezien.

— Overbetuwsche novellen en vertellingen. Geïllustr. uitg. Leid., A. W. Sijthoff. (663 met 16 pltn.) post-8o. Geb. en verg. op sucé. 4,50.

INHOUD: Grietje op 't Höningsarf. — 't Kriekende Kriekske. — Op de Kniehorst. — 't Blinkende Hoanje. — Braur Joepik. — Oan 't kleine Revierke. — 't Pauweverke. — Kruuzemuntje. — Van binnen en van buiten. — Kees Springer in en buiten de kerk. — Zes schetsen in eene lijst. — Een Winteravond. —

Het Vaderland, 23 maart 1877:

Nieuwe Geïllustreerde Uitgave van de
OVERBETUWSCHE NOVELLEN EN VERTELLINGEN
van J. J. CREMER.

GRIETJE OP 't HÖNINGSARF. — 't KRIEKENDE KRIEKSKE. — OP DE KNEIHORST. — 't BLINKENDE HOANJE. — BRAUR JOEPIK. — OAN 't KLEINE REVERKE. — 't PAUWEVERKE. — KRUUZEMUNTJE. — VAN BINNEN EN VAN BUITEN. — OP DEN ZOLDER. — MÜN OUDE JAKOB. — BEN OUDEJAARS-AVOND. — TONEN IN DEN NIEUWJAARS-MORGEN. — HET JAWOORD. — ENZ. ENZ.

Aangemoedigd door de gunstige wijze, waarop de verschillende vorige edities van CREMER'S Overbetuwsche Novellen en andere Vertellingen door het publiek ontvangen werden, heeft de Uitgever, nu de vorige drukken zijn uitverkocht, daarvan een nieuwe uitgave ter perse gelegd, geïllustreerd met Platen van den Heer G. J. BOS. Ze verschijnt in afleveringen van 2 à 3 vel druks en zal compleet zijn in 25 ad. met 16 Platen. Elke aflevering kost bij intekening slechts 25 Cents.

De intekening is in iederen Boekhandel opgesteld. (9496)

Java-bode, 27 oktober 1877:

Nieuws van den dag, 14 september 1878:

Eene Nationale Onderneming
[van GEBROEDERS KOSTER om goede vrienden met het Publiek te blijven!!!!
Ziedaar dan nu iets wat niemand ons kan nadoen en waarover zoowel Vakgenoot als Particulier verbaasd zullen staan kijken.

Vijf-en-Twintig Novellen en Vertellingen
van J. J. CREMER, als: 1. Grietje op 't Hönings-arf; 2. 't Kriekende Kriekske; 3. 't Pauweveerke; 4. Op de Kniehorst; 5. Bruur Joapik; 6. 't Blinkende Hoanje; 7. Oan 't kleine Revierke; 8. Kruuzemunje; 9. Van binnen en van buiten; 10. Op den zolder; 11. Portretten; 12. Een Winteravond; 13. Mijn oude Jacob; 14. Wouter Linge; 15. Vader Harmen; 16. Een Oudejaarsavond; 17. Tonen in den Nieuwjaarsmorgen; 18. Zes schetsen in ééne lijst; 19. Kees Springer in de Kerk; 20. Kees Springer buiten de Kerk; 21. Arme Samuel; 22. Driemaal gezien; 23. Wat ik hoorde en zag in den Spoorwagen en binnen de Wachtkamer; 24. Naar omhoog; 25. Het Jawoord; te zamen in Tien deeltjes, voor den ongehoord lagen prijs van slechts f 4.50. De eerste uitgaven dezer Vijf-en-Twintig Novellen kostten zoo ongeveer f 12, en nu voor zoo'n prijsje, 't is onbegrijpelijk, onverklaarbaar, hoe het mogelijk is, en toch.... de Tien deelen komen op niets meer dan 45 Cents 't stuk.

Maar 't verwonderlijkste volgt nog achteraan.
Men weet dat wij gewend zijn premiën te geven, premiën uit te loven bij

Algemeen handelsblad, 20 mei 1879:

DAT ZAL AFTREK VINDEN!
Wegens overlijden van Mevr. de Wed. H. G. KOSTER Jr., moet een belangrijk gedeelte van ons fonds te godel gemaakt worden. Wie dus van deze gelegenheid, om prachtige boekwerken bijna voor niemandal te krijgen, wil profiteeren, moet zich haasten. Wij bieden nu aan: Voor slechts f 2.50 in plaats van f 12, de 10 deelen, Novellen en Vertellingen van J. J. CREMER, als:
1. Grietje op 't Hönings-arf; 2. 't Kriekende Kriekske; 3. 't Pauweveerke; 4. Op de Kniehorst; 5. Bruur Joapik; 6. 't Blinkende Hoanje; 7. Oan 't kleine Revierke; 8. Kruuzemunje; 9. Van binnen en van buiten; 10. Op den Zolder; 11. Portretten; 12. Een Winteravond; 13. Mijn oude Jacob; 14. Wouter Linge; 15. Vader Harmen; 16. Een Oudejaarsavond; 17. Tonen in den Nieuwjaarsmorgen; 18. Zes schetsen in ééne lijst; 19. Kees Springer in de Kerk; 20. Kees Springer buiten de Kerk; 21. Arme Samuel; 22. Driemaal gezien; 23. Wat ik hoorde en zag in den Spoorwagen en binnen de Wachtkamer; 24. Naar omhoog; 25. Het Jawoord.
Ieder die zoo'n stel van 10 deelen koopt voor den ongelooflijk lagen prijs van slechts f 2.50, krijgt daarbij cadeau een exemplaar van het beroemde werk: ALLES VERNE, DE REIS OM DE WERELD IN 80 DAGEN, bewerkt door GERARD KELLER, met 56 fraaie platen. Dit werk kost overal f 1.50 en nu bij ons cadeau. Naar buiten tegen postwissel van f 2.50. GEBROEDERS KOSTER, LEEUEGRACHT, AMSTERDAM. (18688)

Opregte Haarlemsche courant, 23 juni 1879:

EENE NATIONALE ONDERNEMING
van GEBROEDERS KOSTER, Amsterdam.
Ziedaar dan nu iets, wat niemand ons kan nadoen en waarover zoowel vakgenoot als particulier verbaasd zullen staan kijken.

VIJF-EN-TWINTIG NOVELLEN EN VERTELLINGEN
van J. J. CREMER, als: 1° Grietje op 't Hönings-arf; 2° 't Kriekende Kriekske; 3° 't Pauweveerke; 4° Op de Kniehorst; 5° Bruur Joapik; 6° 't Blinkende Hoanje; 7° Oan 't kleine Revierke; 8° Kruuzemunje; 9° Van Binnen en van Buiten; 10° Op den Zolder; 11° Portretten; 12° Een Winteravond; 13° Mijn oude Jacob; 14° Wouter Linge; 15° Vader Harmen; 16° Een Oudejaarsavond; 17° Tonen in den Nieuwjaarsmorgen; 18° Zes Schetsen in ééne Lijst; 19° Kees Springer in de Kerk; 20° Kees Springer buiten de Kerk; 21° Arme Samuel; 22° Driemaal gezien; 23° Wat ik hoorde en zag in den Spoorwagen en binnen de Wachtkamer; 24° Naar omhoog; 25° Het Jawoord. Te zamen in Tien deeltjes, voor den ongehoord lagen prijs van slechts f 4.50. De eerste uitgaven dezer Vijf-en-Twintig Novellen kostten zoo ongeveer f 12, en nu voor zoo'n prijsje: 't is onbegrijpelijk, onverklaarbaar, hoe het mogelijk is, en toch.... de Tien deelen komen op niets meer dan 45 Cents 't stuk.

Maar 't verwonderlijkste volgt nog achteraan.
Men weet, dat wij gewend zijn premiën te geven, premiën uit te loven bij wijze van instelling van Bous, en dat bij ons velen zoo gelukkig waren een Bon te vinden, doch daar deze exploitatie bij andere vakken nogal navolging heeft gevonden en het publiek niet altijd reden had over die navolging tevreeden te zijn, zoo willen wij eens toonen, dat wij op dat punt werkelijk heksenmeesters zijn, en geen navolger in staat is, dit in de verste verte na te doen.

LET EENS WEL OP:

Opregte Haarlemsche courant, 19 juli 1879:

Kies wat gij wilt!!

Voor f 2,20 leveren wij 10 deelen, bevattende 25 Novellen en Vertellingen van J. J. CREMER, als:

1. Gristje op 't Hönings-ars; 2. 't Kriekende Kriekake; 3. 't Pauweveerke; 4. Op de Kniehorst; 5. **Bruur Joapke**; 6. 't Blinkende Hoanje; 7. Oan 't kleine Revierke; 8. Kreuzemunje; 9. Van binnen en van banten; 10. Op den Zolder; 11. Portretten; 12. Een Winteravond; 13. Mijn oude Jacob; 14. Wouter Linge; 15. Vader Harmen; 16. Een Oudejaarsavond; 17. Tonen in den Nieuwjaarsmorgen; 18. Zes schetsen in één lijst; 19. Kees Springer in de Kerk; 20. Kees Springer buiten de Kerk; 21. Arme Samuel; 22. Driemaal gezien; 23. Wat ik hoorde en zag in den Spoorwagen en binnen de Wachtkamer; 24. Naar omhoog; 25. Het Jawoord.

De eerste uitgave van deze 25 Novellen heeft f 12 gekost.

Ieder, die hierop eene bestelling doet, kan te gelijker tijd opgeven wat hij het liefst er bij cadeau zou hebben.

Ieder besteller mag voor eene waarde van f 3000 aan cadeaux opgeven. Hij ontvangt er bij een der genummerde **Bons**, gelijk aan de nummers der Staatsloterij. Valt op dat nummer in de Staatsloterij de f 100,000, onmiddellijk daarna worden de verlangde cadeaux aangekocht en aan den besteller ter hand gesteld. Bestel nu spoedig en geef meteen op wat gij het liefst zoudt hebben. Men kan nooit weten, hoe raar een stuiverrijtje rollen kan. Naar buiten tegen postwaael van f 2,20 bij **GEER. KOSTER**, Leliegracht, Amsterdam.

Nieuws van den dag, 15 augustus 1879:

Zomer-Aanbod om onze werklieden aan den gang te houden.

Voor den ongeken, ongehoord, onvergelykelyk lagen prijs van slechts f 2,20 leveren wij de 25 Novellen en Vertellingen van J. J. CREMER, compleet in 10 deelen, alzoo slechts een dubbelte voor iedere novelle of vertelling. Inhoud:

1. Gristje op 't Hönings-ars; 2. 't Kriekende Kriekake; 3. 't Pauweveerke; 4. Op de Kniehorst; 5. **Bruur Joapke**; 6. 't Blinkende Hoanje; 7. Oan 't kleine Revierke; 8. Kreuzemunje; 9. Van binnen en van banten; 10. Op den Zolder; 11. Portretten; 12. Een Winteravond; 13. Mijn oude Jacob; 14. Wouter Linge; 15. Vader Harmen; 16. Een Oudejaarsavond; 17. Tonen in den Nieuwjaarsmorgen; 18. Zes schetsen in één lijst; 19. Kees Springer in de Kerk; 20. Kees Springer buiten de Kerk; 21. Arme Samuel; 22. Driemaal gezien; 23. Wat ik hoorde en zag in den Spoorwagen en binnen de Wachtkamer; 24. Naar omhoog; 25. Het Jawoord.

Dat is dan toch wel verbaazend goedkoop, als men nagaat dat de eerste uitgave f 12,50 kostte. Zonder twiifel dus zal ieder, die CREMER's Novellen nog niet bezit, met graagte hiervan gebruik maken, te meer daar ieder besteller het recht heeft gratis voor zich er bij te doen vermaardigen 100 **fraaie Vintekarten** op dor Bristol of glas Victoria-carton. Dan nog bekamt iedereen daarbij als buitengewone premie een exemplaar van de prachtige Oeuvres De Schuttersmaaltijd, groot 74 bij 38 Ned. duimen, welke vroeger bij uitgave f 12 gekost heeft, terwijl eindelijk ieder besteller daarbij nog een genummerden kon coupon krijgt, waarvoor men er bij casino kan krijgen, door de Staats-Loterij uit te maken, eene prachtige **Pianino** of een der 10 Gouden Horloges die wij over deze aanbieding ter beschikking stellen. Alzoo alles bij elkaner te bekomen voor slechts f 2,20, eene buitenvoortreffelijke tegenprestatie van Postwaael aan **GEER. KOSTER**, Leliegracht, Amsterdam. Verzeke vooral duidelijk op te geven wat op de kaartjes moet gedrukt worden.

Wie wil nu nog niet van haren voortreffelijken Zomer-Aanbieding is zeker nooit eetzam.

Algemeen handelsblad, 8 januari 1880:

L. CALISCH & ZONN.

WATERSNOOD.

Eenige ongeëvenaarde aanbieding ten voordeele van de Noodlijdenden door de Watersnood.

Voor slechts **f 3.50 TIEN DEELEN**, bevattende 25 Novellen en Vertellingen, door **J. J. CREMER**, als:
 Grietje op het Houtgaard. — 't Kriekende Kriekke. — Drie-
 maal gaten. — Wat ik hoorde en zag in den Spoorwagen,
 enz. — Naar een hoer. — Het Jawoord. — Een Oudejaars-
 avond. — Tones in den Nieuwjaarsmorgen. — Een Schets van
 een Lijst. — Aan 't Kleine Rivier. — Kruisvaart. — Van
 Binnen en van Buiten. — **Bruur Jaopik**. — 't Pauzerie. —
 Kees Springer binnen en buiten de Kerk. — Arme Hansel. —
 Op de Kuisbuis. — 't Rinkende Haasje. — Op den Zolder. —
 Vertellen. — Een Winteravond. — Mijn Oude Jacob. —
 Woeder Linge. — Wat Vader Harman vertelt.

Nietgecensuurde den tegenwoordigen laagsten prijs van slechts
f 3.50 (de eerste uitgave kostte f 12.50) bieden wij hierbij
 nog aan **ALS CADEAU**, het beroemde Boek van **HILDE-
 BRAND, DE CAMERA OSCURA**. Inhoud: Jongens,
 Kindertrampen, een Doetenspel, een onaangetroffen Menach in
 de Haarlemmerhout, Huisvesten, de familie Staatok, de aan-
 komst, de ontvangst, Hildebrand ziet de stad en Pieter ver-
 sloot zich tot te spelen, het Diakenhuismanneke vertelt zijn
 historie, er komen Menschen op een koois, thoe om verder het
 avonds te passeren, Pieter is warlijk verliefd en hoe wij
 uit Spelevaren gaan, Varen en Rijden, Genoege smaken, een
 Oude Kennis, hoe waren het was en hoever, hoe aardig het
 was, hoe voortreffelijk zij was, enz. (Om den gelezen inhoud op
 te sommen, niet te lang zijn; geseeg zij het, dat wij hier slechts
 een derde vermeld hebben).

Nietgecensuurde den tegen prijs van **f 3.50** en het beroemde
 boek als premie of bij cadeau, wordt van elk verkocht exem-
 plaar 50 cts afgevoerd en aan de **WATERSNOOD-
 COMMISSIE** alhier ter hand gesteld.

Mochten wij even gelukkig zijn in het bloemkrans van
 hartjes, nog al betrekken de sommen, evenals bij vroegeren
WATERSNOOD. Naar luiten op ontvangst van Postwis-
 sel, bij **GERROEDERS KOSTER**, Lellegrecht,
 Amsterdam.

Nieuws van den dag, 20 maart 1880:

Gisterenavond hield het Delfs-
 havensche Nut een leesvergadering met intro-
 ductie voor den dienstbaren- en handwerks-
 stand (volksvoordracht), spreker de heer J. J.
 Tiele alhier, te Delfshaven een oude, en —
 blijkens de buitengewoon talrijke opkomst —
 een goede bekende. Met onmiskenbaar talent
 bracht hij Cremer's Overbetuwsche novelle
Bruur Jaopik ten gehoor, alsmede de *Boterham*
 en de *Goudzoeker* van den Schoolmeester. De
 wensch van den voorzitter, den heer H. De
 Kruijff, dat de heer Tiele in de opnieuw be-
 toonde waardeering, een aansporing zal vin-
 den om in een volgend seizoen weder op te tre-
 en, werd met geestdrift toegejuicht.

Rotterdamsch nieuwsblad, 8 juni 1880:

Door A. W. SIJTHOFF te *Leiden* worden uitgegeven de volgende werken van

J. J. Cremer:

Distels in 't weiland. Grietje op 't Hönings-arf. — 't Kriekende Kriekske. — 't Pauweveerke. — Op de Kniehorst. — Bruur Joapik. — 't Blinkende Hoanje. — Oan 't kleine Revierke. Met platen, Gebonden in 4^e prachtband en verguld op snee f 8.90.

Overbetuwsche Novellen. Grietje op 't Hönings-arf. — 't Kriekende Kriekske f 0.50.

Overbetuwsche Novellen. Op de Kniehorst. — 't Blinkende Hoanje. f 0.50.

Overbetuwsche Novellen. Bruur Joapik. — 't Pauweveerke f 0.50.

Overbetuwsche Novellen. Oan 't kleine Revierke. — Kruuzemuntje. — Van binnen en van buuten f 0.50.

Novellen en Vertellingen. Op

Algemeen handelsblad, 12 juli 1881:

Zie je! daar heb ik nu een Daalder voor over!!!!!!

CREMER. 5 deelen zamen voor **f 1.50**. Alle Overbetuwsche Novellen in 4 deelen en alle zijn gedichten 1 deel. Ze zijn mooi, hé! Ze zijn lief, niet waar, ik wilde ze wel gaarne bezitten en nog eens lezen en overlezen, als ze maar niet zoo duur waren.

Wein!!!!!! Wij hebben nu gelegenheid gevonden om **SPOT-, SPOTLOOP** aan te bieden. Ziedaar de 4 deelen Novellen bevatten die aardige verhalen:

Grietje op 't Hönings-arf. — 't Kriekende kriekske. — Op de Kniehorst. — 't Blinkende Hoanje. — **Bruur Joapik**. — Oan 't kleine rivierke. — 't Pauweveerke. — Kruuzemuntje. — Van binnen en van buuten, enz.

De Gedichten bevatten o. a.:

't Beste Kind', 't Zanneke en 't Moantje', 'Jaopik Peter van Huurne op de Zalveren Brulleft van den Dorrenneel van Randiek'. Ook de andere Gedichten: 'het Ijs', 'de Zieude', 'de Rijke', enz. enz.

Nu, dat alles te zamen 5 deelen voor slechts **f 1.50** franco overal heen. De 4 deelen Overbetuwsche Novellen afzonderlijk voor **f 1.20** het deeltje, al de Gedichten afzonderlijk voor **55 Ct.** Men zende slechts Postwissel en schrijfe er op 'CREMER' aan **GEER. E. en M. COHEN**, Magazijn van Goedkoopse Boeken te Arnhem of te Nijmegen.

(27399)

Nieuws van den dag 12 juli 1881:

Zie je! daar heb ik nu een Daalder voor over!!!!!!

CREMER. 5 deelen zamen voor **f 1.50.** Alle Overbetuwsche Novellen in 4 deelen en alle zijn gedichten 1 deel. Ze zijn mooi, hé! Ze zijn lief, niet waar, ik wilde ze wel gaarne bezitten en nog eens lezen en overlezen, als ze maar niet zoo duur waren.

Wein!!!! Wij hebben nu gelegenheid gevonden **SPOT-, SPOTKOOP** aan te bieden. Ziedaar de 4 deelen Novellen bevatten die aardige verhalen:

Grietje op 't Hönings-arf. — 't Kriekende kriekske. — Op de Kuishorst. — 't Blinkende Hoasje. — **Bruur Joapik.** — Oan 't kleine rivierke. — 't Pauwerveerke. — Kruasemuntje. — Van binnen en van buiten, enz.

De Gedichten bevatten o. a.:
't Beste Kind, 't Zanneke en 't Moantje, 'Jaopik Peter van Huunze op de Zulveren Brulleft van den Dommenei van Randiek'. Ook de andere Gedichten: 'het Ijs', 'de Zieude', 'de Rijke', enz. enz.

Nu, dat alles te zamen 5 deelen voor slechts **f 1.50** franco overal heen. De 4 deelen Overbetuwsche Novellen afzonderlijk voor **f 1.20** het deeltje, al de Gedichten afzonderlijk voor **55 Ct.** Men zende slechts Postwisselen of schrijve er op **CREMER** aan **GEBR. E. en H. COHEN**, Naga-zijn van Goedkoopse Boeken te Arnhem of te Nijmegen.

(27399)

H. de Veer – Mannen van beteekenis, 1881:

Nemen wij **“Bruur Joapik”**, een van Cremer's beste, zoo niet zijn beste schilderijtje.

We zijn hier midden in de wereld der boeren en boerinnen. De

schrijver heeft zich geen geweld aangedaan om meer dan het zeer alledaagsche te schetsen.

Alles is eenvoud en reinheid. Geen groote hartstochten spelen hun spel, al wordt de toestand aan het slot tragisch genoeg, doch juist die tragedie past niet in de compositie, is als 't ware aan de kleine idylle vastgehecht om haar te beter te doen uitkomen, zonder haar reinheid in 't minst te bespatten. De boosheid is als een schaduw die achter de lichtfiguren valt. Er is tusschen beiden geen noodzakelijk verband en slechts een voorbijgaande betrekking.

Twee gezinnen leven schijnbaar in vrede naast elkander aan den Rijndijk. Op 't Hoogeland is alles eendracht en liefde. Daarentegen huisvest de Lagekamp den nijd, die verrotting der beenderen is en de slavernij, die de omgeving van den huistiran tot een hel maakt. Toch waren de beide gezinnen nauw aan elkander vermaagschapt. Maar Hannes van de Lagekamp kon niet verdragen dat 't zijnen zwager Reindert en zijn zuster Riekske beter ging dan hem, en de vermaning tot liefde, waarmee beider oude vader de eeuwigheid was ingegaan, had op zijn stug gemoed geen vat gehad. Hij was een van die naturen, die als de harpijen der oudheid alles verontreinigen wat zij aanraken. Op den jongsten van hun drieën, bruur Joapik, zag hij met minachting neer. Hij beschouwde hem als een soort van idioot, vond er zijn vermaak in den jongen dit te laten gevoelen en anderen op diens "on-neuzelheid" te wijzen. Straks toen de liefde voor het aardige Hanske, de zuster van hun zwager, het argelooze hart van den jongen man binnendrong, wist Hannes zelfs tusschen dat onbedorven zaad onkruid te strooien. Vader had gezegd dat Joapik nooit trouwen mocht, en de wil van hun dooden vader moest heilig zijn aan de kinderen. Joapik moest de ontkiemende liefde bestrijden als een zondig beginsel.

Waarom? De schrijver heeft dat, mijns inziens terecht, niet uitgewerkt, ons ten aanzien der motieven van Hannes half in on-

zekerheid gelaten. Hannes was een nijdigaard en dat is genoeg.

Doch onder zoo'n fragmentarische behandeling lijdt onmiskenbaar de compositie, het geheel der novelle als kunststuk beschouwd. De karakters grijpen niet in elkander, want Hannes geeft geen nadere verklaring en Bruur Joapik vraagt die niet, maar de figuren op zich zelf winnen er door in kracht en zuiverheid van lijnen. Hannes is een nijdigaard, en nog eens, dat is al wat Cremer wilde aantonen. Wat aan de handeling in het kleine drama zelf te dien aanzien ontbreken mocht, heeft hij aangevuld door ons Hannes te laten zien in de eenzaamheid op zijn land, te midden van zijn werk. Ook daar blijft zijn booze geest hem de baas.

Wie kent die meesterlijke teekening niet?

"Wát hij doet? Hannes stêkt slekken.

"Zie: 'en dun houten pinneke, van 'en duum of twintig, het Lamers ien de hand; hie kiekt noar den grond en op de tabaksbloai'. Doar ziet ie 'en slek: pik! hij stêkt 'em oan 't pinneke; nog een; weer pik! alweer, nog ens, totdat 'et pinneke vol is. Dan stêkt ie 't pinneke met de slekken er oan, op 't eind van den wal, ien den grond; neemt 'en ander pinneke; zoo wiejer al wiejer. — Da's oakelik, hê? Um wee van te worden! Moar, 't is noodzoak! ze vrêten de plant' op."

Stel nu daartegenover de "onneuzelheid" van bruur Joapik, zooals Cremer haar in al haar beminnelijkheid geschetst heeft bij de eerste ontmoeting tusschen den jongen man en Hanske.

Dat meer idyllische gedeelte van de novelle is een meesterstukje van zeldzame verdienste, terwijl verder in het verhaal het booze en het edele element naast elkander voortloopen zonder zich te vermengen of elkander aan te raken. Hannes werpt de onrust, de vrees dat hij zich bezondigen zal, in het argelooze hart van Bruur Jaopik, doch bemoeit zich verder met diens liefde niet. Daarentegen straft de nijdigheid straks zich zelve. Doch Bruur Joapik is wel de getuige van de misdaad, waartoe zij Hannes drijft,

maar hij treedt niet op als de wreker. Hannes haat zijn zwager van het Hoogeland, omdat, zooals ik reeds zeide, 't dezen naar hij meende beter ging dan hem. Op zekeren nacht, als een hevig onweer woedt, rijst de booze gedachte in hem op, dat hij straffeloos dien voorspoed kan vernietigen. Eén lucifer kan de volgeladen hooischelven in vlammen doen opgaan. De wereld zal de schuld geven aan den bliksem.

Dit gedeelte van de novelle is niet krachtig, lijdt zelfs hier en daar aan matheid, omdat de toestand te weinig gemotiveerd is. De afstand tusschen den nijdigaard, die in vriendelijkheid en liefde slechts kwaadaardigheid ziet en zich vermeit in het toegeven aan de inblazingen van zijn boos humeur, en den brandstichter, die alle gevoel van menschelijkheid en alle vrees voor God moedwillig van zich werpt, is door Cremer slechts aangevuld met wat wij imprecaties van de booze geesten zouden kunnen noemen. Desgelijks is de dood van Hannes, die, als Joapik hem meent te herkennen, doodelijk verschrikt op de vlucht slaat, wanende dat de duivel hem op de hielen zit en tegen den dissel van een wagen aanloopt, zonder die zedelijke motiveering waarop wij bij een dramatische handeling terecht prijs stellen, al tracht de schrijver, gedreven door zijn neiging om ook in den diepst verdorvene den mensch en broeder te erkennen, den toestand te redden door den stervenden nijdigaard het woord "genade" op de lippen te leggen.

Doch intusschen gaat de idylle onverstoord en onverstoorbaar haar gang. Joapik is ondanks zijn "onneuzelheid" aan 't twijfelen gegaan of 't wel vaders, dat is Gods wil kan geweest zijn dat hij een zoo reine en edele liefde als zijn hart voor het aorige Hanske koestert, als een boos beginsel zal bestrijden. Hij is bovendien erg in de war geraakt door wat hij in den vorigen nacht gezien heeft. Hannes stond bij Reindert's hooiberg en streek een lucifer op het doosje af. Joapik kan wel niet gelooven

dat 't met een boos oogmerk geweest is; doch Joapik is ook weer zóó onnoozel niet, dat hij niets vreemds zou gezien hebben in het feit dat iemand zijn pijp stond aan te steken onder eens anders hooiberg, en dat die iemand op den loop ging toen hij een stem hoorde; dat was zeker geen bewijs van een goed geweten. Intusschen vervult de liefde Joapik's hart meer dan elk ander gevoel of overdenking, en bijgeloovig als hij is ziet hij overal goede of kwade voortteekens. Daar vliegt de ooievaar vlak over zijn hoofd heen. "Da's geluk", roept hij blijde uit.

En 't is geluk; want straks komt Hanske weer met grauwtje aan, evenals den vorigen keer, en de idylle wordt afgespeeld alsof er niets anders gebeurd was, dan dat Hanske haar besluit had genomen om, naar den aard der boerendochters, den verlegen jongen aan 't praten te helpen.

Alle grootere en kleinere romantische verhalen van Cremer zijn op deze wijze gebouwd, vertoonen dezelfde deugden en gebreken. 't Is hem nimmer gelukt een groote compositie te scheppen. Hij staat daarin niet alleen. Veelal zijn zij, die hun lezers diep weten te treffen door de juistheid waarmee zij de eenvoudige roerselen van het menschelijk hart teekenen en toestanden schetsen, die meer ons zieleleven dan het groote drama des levens raken, niet in staat tot breede kunstwerken, wat de uitgestrektheid van het doek en de groepeerings der beelden betreft. Doch zijn ze er minder kunstenaars om? Ik geloof het niet. Zeer stellig mogen zij niet minder aanspraak maken op de liefde hunner hoorders en lezers. Terwijl groote composities aan ons oog voorbij trekken en ons verbijsteren, zoeken wij onwillekeurig de hand van den man, die ons door een edel denkbeeld, een fijn geteekenden toestand, een woord van waarachtige vroomheid, ter goeder ure herinnerde dat wij van Gods geslacht zijn.

Reeds zeide ik met een enkel woord dat Cremer de zeven hoofdzonden in het Overbetuwsch heeft "vertaald". Ieder begrijpt wat

Cremer heeft zich ook bewogen op dramatisch gebied. Er zijn zelfs velen die meenen dat de ware kracht van den bij uitstek plastischen redenaar in de richting van het tooneel lag, ja, er is een paar malen een ernstige poging gedaan om zijne talenten aan onze nationale Avondschoon voor volwassenen, — gelijk een geestig man het tooneel eens genoemd heeft, — dienstbaar te maken, door hem op te nemen in den kring dergenen, die zich in de laatste jaren niet genoeg te waardeeren opofferingen van tijd en geld getroost hebben tot opbeuring van de dramatische kunst in Nederland. Doch Cremer zelf, ofschoon een warm voorstander van het tooneel, heeft gemeend op geen andere wijze van zijn belangstelling te moeten doen blijken dan door een paar tooneelstukken. Ik meen hem gelijk te moeten geven. Hoe kwistig ook in de kleinere en grootere werken van zijn hand de spranken van dramatischen aanleg gestrooid zijn, bij eene meer gezette studie in de richting van het schouwtooneel zou Cremer's talent slechts hebben kunnen lijden. Nog afgezien van de noodzakelijkheid om met

Nieuws van den dag, 20 juni 1882:

Aanbieding voor iedereen voor f2.75.
J. J. CREMER. Overbetuwsche Novellen, Novellen en Vertellingen, te zamen 5 deelen met 18 platen.
INHOUD: Grietje op 't Honingsarf. 't Kriekende Kriekske. Op de Knichorst. 't Blinkende Hoanje. **Bruut Joepke.** 't Pauweveerke. Kruzmunje. Van binnen en van buiten. Oan 't kleine Revierke. Op den zolder. Portretten. Een Winteravond. Mijn oude Jacob. Wouter Linga. Wat vader Harmen vertelde. Een Oudejaarsavond. Tonen in den Nieuwjaarsmorgen. Zes schetsen in éene lijst. Arme Samuel. Kees Springer in en buiten de Kerk. Driemaal gezien. Wat ik hoorde en zag in den spoorwagen en binnen de wachtkamer. Naar omhoog. Het Jawoord.
 Bij deze 5 deelen geïllustreerde uitgaaf van CREMER's Meesterwerken zijn gevoegd de twee beroemde overschoone Oliegraphiën van F. CARL SIERIG.
I. Van het strand | ieder groot 52 bij 40 cm.
II. Naar het strand | Pendanten.
 Dat alles bij elkander franco door het geheele land voor f2.75. Bestel nu voor al uwe Huisgenooten, Vrienden en Bekenden zulk een prachtig aanbod en wacht niet te lang, want dat voor dit keurig aanbod liefhebbers zullen zijn is te begrijpen. Alleen verkrijgbaar bij C. STOUTER, Nieuwe Leliestraat 22, Amsterdam.
 Voor buiten franco tegen postwissel à f2.75. (8286)

Nieuws van den dag, 18 juli 1882:

Voor drie en een halve Gulden.
J. J. CREMER, in uitstekende prachtbanden met keur. Pltn.
 Zoo moet men Cremer hebben. Zoo moet men Cremer koopen.
 In Prachtbanden! In Prachtbanden!

CONCURRENTIE-AANBOD!

CREMER's Novellen en Vertellingen, zoowel de Over-Betuwsche als alle andere, keurig geill. met fraaie platen, groote druk, in origineele Prachtbanden. Alle Novellen en Vertellingen en alle Vertellingen en Novellen in het Over-Betuwsch.

Grietje op 't Hoofdings-ark. — 't Kriekende kriekske. — Op de Kniehorst. — 't Blinkende Hoofje. — **Bruur Joapik**. — Oan 't kleine rivierke. — 't Pauweveerke. — Kruuzemunje. — Van binnen en van buiten. — Mijn oude Jacob. — Een oudejaarsavond. — Wouter Ling. — Kees Springer in en buiten de kerk. — Zes schetsen in éene lijst. — Een winteravond. — Arne Samuel. — Op den zolder. — Wat Vader Harmen vertelt. — Naar omhoog. — Het jawoord. — Portretten. — Tonen in den nieuwaarsmorgen. — Wat ik hoorde en zag in den spoorwagen en binnen de wachtkamer. — Driemaal gezien.

Deze altijd interessant blijvende boeken, die in deze 2 uiterst fraaie prachtbanden voorkomen, stellen wij tijdelijk verkrijgbaar voor den spotprijs van slechts f 3.50. Franco verzenden wij dit uitmuntend koopje overal heen aan allen, die ons per postwissel f 3.50 zenden en daarop zetten «De twee fraaie prachtbanden van CREMER.» Aanvraag uitsluitend bij **GEBR. R. & M. COHEN**, Magazijnen van Goedkoopste Boeken, te Arnhem en te Nijmegen. (128)

Weekblad voor de Israëlieten, 21 december 1883:

van de „Maatschappij tot Nut der Israëlieten in Nederland“, gepasseerden Zondagavond hadden wij het genoegen, reeds de tweede vergadering bij te wonen. Als spreker voor dezen avond trad op de president der afdeling, de heer M. de Hee, met de voordracht van een der altijd even boeiende novellen van **Cremer**, getiteld: „Bruur Joapik“, en wij voegen er al aanstonds bij, dat de spreker zich uitmuntend van zijn taak heeft gekweten, vooral wanneer men in aanmerking neemt de eigenaardige moeilijkheden, verbonden aan de voordracht van de in het Betuwsch dialect geschreven schetsen. Met gespannen aandacht luisterden allen naar de keurige karakterschildering, zoo van den door nijd en afgunst ten val gebrachten boer van den „Lagen Kamp“, als van zijn zwager, den braven eigenaar van het „Hooge Land“ en den eenvoudigen, „ien 't kwoaſje onnenzelen“ jongeren broeder zijner vrouw. Wij zouden te veel ruimte vergen, wilden wij de schoone karakterschets in haar geheel bespreken. De voordracht, rijk aan treffende momenten, maar daarom niet minder boeiend, werd met onverdeeld genoegen aangehoord, en na afloop met luide bijvalsbetuigingen beëindigd.

Sneeker courant, 5 november 1891:

Arnhemse courant, 1 februari 1896:

Zutphensche courant, 20 november 1897:

Winterswijk, 19 Nov. De heer P. H. Lamberts Jr. van Amsterdam, de bekende declamator en Cremer-vertolker, trad gisteravond voor de leden van ons Nutsdepartement op, die in grooten getale waren opgekomen, om te genieten van zijn schoone en meesterlijke voordracht. Vóór de pauze onthaalde hij ons op eenige novellen, waaronder „**Bruur Joapik**“ van Cremer, terwijl hij na de pauze eenige kleine gedichten ten beste gaf. De stilte die af en toe in de zaal heerschte en de onverdeelde aandacht van het publiek zijn zeker de beste bewijzen voor den heer Lamberts, dat hij er ook hier in geslaagd is zijn gehoor eenige uren van werkelijk genot te verschaffen.

Ook nog in een ander opzicht was deze

Dagblad van Zuid-Holland en sGravenhage, 16 februari 1898:

* Voor de leden van het Letterkundig Genootschap *Oefening kweekt Kennis* trad gisteravond als spreker op de heer P. H. Lamberts uit Amsterdam, die zijn naam als Cremer-vertolker schitterend handhaafde. Het was een der schoonste Overbetuwsche novellen: **Bruur Joapik**, welke de heer Lamberts voordroeg. Hij mocht herhaaldelijk de toejuichingen zijner hoorders ontvangen voor de eenige wijze, waarop hij de fijngevoelde en keurig geteekende tafereeltjes uit genoemde novelle aan zijn dankbaar gehoor voorstelde.

Nieuwsblad van het Noorden, 17 november 1898:

Zondag zal de heer P. H. Lamberts Jr. uit Amsterdam in het Concerthuis eenige voordrachten ten beste geven, waaronder de Overbetuwsche novelle **Bruur Joapik**. We hebben een recensie van een der Haagsche bladen voor ons liggen, waarin met veel waardeering over de voordrachten van den heer Lamberts wordt gesproken.

Opregte Steenwijker courant, 10 april 1899:

over het loopende jaar slechts halve contributie, dus f 2.—. De eerstvolgende candidatenlijst sluit Dinsdag 7 November.

Vergadering met Voordracht,

op DINSDAG 31 OCTOBER 1899,

des avonds ten 8½ ure,

in de Groote Zaal der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, Oppert.

Spreker: de Heer P. H. LAMBERTS Jr.

Programma.

No. 1.	Noar 't Kroningsfeest . . .	P. H. L. Jr.
" 2.	Ik hè de Keuningin ezien! . .	"
" 3.	Bruur Joapik, Overbetuwsche
Novelle	Cremer.
" 4.	Dat zijn Feestgangers! . . .	P. H. L. Jr.
" 5.	De Familie gaat naar Parijs.	F. M.

Tot deze Vergadering hebben Heeren Donateurs en Leden toegang met twee Dames.

H.H. Donateurs op vertoon van witte kaart, bewijs van toegang.

HH. Leden op vertoon van bewijs van lidmaatschap der Vereeniging.

Nieuws van den dag, 15 november 1899:

10 Dubbeltjesaanbod Cent.

Elk nummer kost slechts 10 Cents. Minder dan 10 nummers kan men niet bestellen: alsoo 10 Boeken voor slechts één Gulden franco thuis en niet eens welk een rijke keuze: er is voor een leders gading bij, een schat van Binnen- en Buitenlandsche Letterkunde, oudere en nieuwere Algemeene en Vaderlandsche Geschiedenis, Staatshuishoudkunde, Maatschappelijke Belangen, Sterrenkunde, Natuur- en Scheikunde, Planten- en Dierkunde, Land- en Volkenkunde, Kunsten, Landbouw, Handel, Nijverheid, enz.

1. J. J. Cremer. 't Pauwenreeks.	31. Servaas de Bruin. Geldwinnen zonder werken. Eene Geschiedenis uit den tegenwoordigen tijd.
2. J. van der Hoeven. De verspreiding en bewerkingslag der Dieren.	32. J. R. Arnold. Blikken en Gropen van den Schoolmeester.
3. Jules Simon. Beschouwingen over de Doodstraf.	33. E. A. Glyphos. Het kwarte Galeaschip.
4. Nicolaas Beets. Bloemlesing uit zijne dichtwerken.	34-35. J. J. Cremer. Een reisgezelschap.
5. André. Per Loebthallen naar de Noordpool, met vele platen.	36. H. Laurillard. Een Tocht naar Sedan.
6. Dr. Hierens de Haan. Het Hiljart.	37-38. J. van Vloten. Nederlandse Baker- en Kinderrijmen.
7. C. H. van Kootveld. Het jaar 1900.	39. L. van den Broek. Gedichten.
8 en 9. Mr. W. R. Boer. Huishoudkunde.	40. J. B. Rietstap. Wapenkunde of Heraldiek.
10. Dr. L. W. van Deventer. Festaloni, Een levensbeeld.	41. W. A. van de Poll. Nederlandse volksleesten.
11. D. Burger. De Ziekteverzekering.	42. M. A. Perk. Karel de Grote.
12. J. J. L. ten Kate. Anderen's Prentenboek zonder prenten. Vertellingen van de maan.	43. G. D. J. Schotel. De Hollandische Keuken en Kelder der 17e eeuw.
13. W. Vrugink. Telegraaf populair behandeld.	44-45. J. ter Gouw. Kijkjes in de oude schoolwereld.
14. G. Keller. De Heer van Boorden en zijn gein en Eene Klokhuisstudee.	46. J. J. L. ten Kate. Bloemlesing uit zijn Gedichten.
15. D. Burger. De Zedekunde volgens de Beginselen der heer van Herbart.	47. J. J. Cremer. Bruur Joapik. Overbetuwsche vertelling.
16. A. A. Stuart. Onze gevan-	48-50. Thiers. Napoleon I en Pruisen.

71-77. Mitter. Von Gikheim

1900:

volle kracht: novellen in dialect. Het eerst kreeg men „Een carnavalsbeeld” van Mr. Lamberts—Hurrelbrink te hooren. Reeds de eerste maal, dat ik den heer L. die treffende novelle hoorde voordragen, maakte die op mij een grooten indruk, en deze werd gisterenavond nog versterkt. Bij het lezen van dergelijke novellen blijft men dikwijls onbevredigd; ze moeten gehoord worden. De heer Lamberts wist ook nu weder steeds den juisten toon te treffen. Voortdurend bemerkt men, dat hij geheel in de personen van het verhaal is doorgedrongen, dat hij niet alleen gelezen heeft wat de auteur hen laat zeggen, doch hen bestudeerd heeft en van ieder in het bijzonder het karakter heeft nagegaan. Geheel meester van zijn gelaatsuitdrukking, stem en gebaren, weet hij zijn hoorders te doen medeleven met de personen en gebeurtenissen, die hij ons voor oogen voert. Prachtig werd o. a. de aandoenlijke scène van het sterven der oude moeder „gezegd”; men leed mede de smart van den liefhebbenden zoon.

Doch nog grooter was het succes van de bekende novelle van Cremer „Bruur Joapik”. Dat was ware humor, zooals deze werd voorgedragen. Onnavolgbaar geestig in de enkele komische momenten, (o. a. in het ondeugende verhaal over den ooievaar) kwam de grondtoon van ernst, die aan deze novelle ten grondslag ligt, uitstekend tot zijn recht.

Van de daaropvolgende komische voordrachten viel vooral de aardige schets van den aspirant-voorzanger zeer in den smaak; het applaus was zoo groot, dat de heer L. zich genoopt zag tot een toegiftje.

Na een woord van dank aan den spreker voor het genot dat hij den leden van „Geestbeschaving” verschaft had, werd de bijeenkomst, tenminste het officiële gedeelte ervan, gesloten.

Delftsche courant, 12 januari 1900:

Naar uit een ons toegezonden feestgids blijkt, zal het letterlievend genootschap „Geestbeschaving” alhier de volgende week zijn 40 jarig bestaan vieren, en wel op Maandag 15, Donderdag 18 en Zaterdag 20 Januari in Stads Doelen. Den eers'en avond zal onder meer worden opgevoerd „In de Antichambre van zijne Excellentie” en het geestige blijspel „Inkwartiering” van von Moser. In de entreactes muzieknummers. Na afloop bal. Den tweeden avond zal de heer P. H. Lamberts Jr. uit Amsterdam voordrachten houden, waaronder de bekende Cremer-novelle „Bruur Joapik”. Den laatsten avond, Zaterdag, muziek en voordrachten, na afloop weder bal.

Het vaderland, 13 januari 1900:

Het letterlievend genootschap „Geestbeschaving” te Delft viert zijn 40-jarig bestaan 15, 18 en 20 Januari in Stads Doelen. Den eersten avond zal onder meer worden opgevoerd „In de Antichambre van Zijne Excellentie” en „Inkwartiering” van Von Moser. In de entreactes muzieknummers. Den tweeden avond zal de heer P. H. Lamberts Jr. uit Amsterdam voordrachten houden, waaronder de bekende Cremer-novelle „Bruur Joapik”. Den laatsten avond, 20 Jan., muziek en voordrachten.

Nieuwsblad van het Noorden, 19 januari 1900:

't ZANDT, 18 Jan. In de gisterenavond gehouden feestelijke vergadering van ons Nutsdepartement trad als spreker op de heer Lamberts van Amsterdam. Onder de voordrachten, deels ernstig, deels luidig, die alle het zeldzaam talent als declamator van den spreker aan den dag legden, boeide vooral de schoone novelle van Cremer „Bruur Joapik,” waar de heer Lamberts zich een meester toonde in het weergeven van 't Overbetuwsch dialect.

Nieuwsblad van het Noorden, 24 februari 1900:

ROODESCHOOL, 22 Febr. Gisteravond trad alhier de heer Lamberts van Amsterdam op voor „de Vriendenkring.” Behalve de leden en de door dezen geïntroduceerden waren nog 13 entreebetalenden aanwezig.

Op meesterlijke wijze werden eerst door den spreker voorgedragen twee gedichten, die betrekking hadden op den worstelstrijd der Transvalers. Daarna bewees deze in „Bruur Joapik,” van Cremer, zijn meesterschap over zijn stem en mimiek. De spreker besloot de rij zijner voordrachten met een aantal humoristische stukjes, waarmede hij eveneens veel succes had.

Nieuws van den dag, 14 maart 1900:

Valsche schaamte — Verhuurd — Opachik — Onoprechtheid — Lasteren — Wim naar Wiesbaden — Slecht voorbeeld — De Dominee — Kukeleku — Rood — De Min — Helpende liefde.

Deze serie boeiende, leerrijke Schetsen, fraai uitgevoerd in royaal octavo formaat, bieden wij aan franco thuis voor **SLECHTS 1 GULDEN 25 CENT**. Doch wij voegen er bovendien nog aan toe:

CREMER'S OVER-BETUWSCHE VERTELLINGEN,

7 deeltjes van dezen gevierden Schrijver, te weten: 't Pauweveerke — Grietje op 't Hönings-Arf — **Bruur Joapik** — 't Blinkende Hoanje — Bella Roel — Een zoogmoeder — De vriend van den huize — Ritter's Haus — De Fransche Komiek en de Douairière — Het Einde.

Alzoo te zamen 25 Deeltjes franco thuis voor slechts **ƒ1.25**. 't Is een ongeëvenaard koopje, waar men dan ook vlug bij moet zijn wil men zeker zijn het te kunnen bekomen, te meer daar de voorraad beperkt is.

Te bekomen bij **GEBROEDERS KOSTER, Leliegracht 28, Amsterdam**, Naar buiten franco thuis na ontvangst van postwissel, waarop te vermelden: „Voor de 25 Deeltjes“.

Het volk, 10 oktober 1900:

Ons Huis. Woensdag a. s. 10 Oktober zal de voordracht worden gehouden door Prof. Dr. L. Aronstein van Delft, die zal spreken over het winnen van suiker uit beetwortelen, met teekeningen. Lijsten der sprekers te verkrijgen à 1 cent.

Zondag a. s. 14 Oktober zal optreden de heer P. H. Lamberts Jr. de bekende tooneelspeler en declamator. Hij zal voordragen de Overbetuwsche novelle van Cremer: „**Bruur Joapik**” en verder eenige humoristische stukjes.

Onder leiding van Mr. Paul Scholten, zal, bij genoegzame deelneming, een debatingclub worden geopend, voor volwassen mannen en vrouwen toegankelijk. De bijeenkomsten zullen gehouden worden om de 14 dagen op Dinsdagavond.

Rotterdamsch nieuwsblad, 26 oktober 1900:

— De eerste lezing van 't Nutsdepartement Hoek van Holland is Woensdag door den heer Lamberts gehouden. Alle plaatsen der zaal waren bezet. Onder zijn voordrachten had hij vooral met „**bruur Joapik**” veel succes.

De juffrouw van gezelschap, 1901:

Pauwerveerke den hoogmoed, in *Bruur Joapik* de afgunst, in het *Blinkende Hoanje* de huichelarij teekende, die ook op het platteland welig tieren.... Maar je zal me wel voor een echte pessimiste aanzien, die de menschen en de wereld enkel van hun leelijksten kant bekijkt, en toch kan ik u verzekeren, dat juist het omgekeerde mijn zwak is. Ik ben altijd geneigd, het beste van anderen te denken en juist daardoor nogal eens bedrogen uitgekomen. En omdat ik u voor dergelijke minder plezierige ervaringen behoeden wil, meen ik uw edelmoedig optimisme omtrent de voortreffelijkheid van de brave buitenlui wel een beetje te moeten temperen. Eén ding meen ik u wel op het gemoed te mogen drukken: wees op een dorp als Oostwijk vooral op uw hoede voor de zoogenaamde.... praaties."

Provinciale Drentsche en Asser courant, 27 februari 1901:

Ruinerwold, 25 Febr. In de hedenavond gehouden Nutsvergadering met dames trad als spreker op de heer P. H. Lamberts Jr. van Amsterdam, die een beste gaf: »An de Keuniginne'', »Aan de Transv. Boeren'', de Overbetuwsche novelle »*Bruur Joapik*'' van Cremer, »Mijn zilveren Bruiloft'', »Hoe een droom uitkwam'', »Vader en dochter'', »Een ongelukkig mensch'', »De eerste locomotief'', »De Wonderdokter'' en »Hoe sommige juffrouwen praten''. Al deze stukken bevielen uitstekend en gaven herhaaldelijk stof tot hartelijk lachen. De heer L. is spreker en acteur tegelijk en weet ernstige en luimige voordrachten treffend weer te geven. De voorzitter was dan ook zeker de tolk der vergadering, toen hij den geachten spreker bedankte en hem een hartelijk »tot weerziens'' toerien.

Vlaardingsche courant, 27 februari 1901:

— Vrijdag 1 Maart zal in 't Nut optreden de heer P. H. Lamberts Jz. van Amsterdam, onderwerpen: 1. Aan de Koningin. 2. *Bruur Joapik* van J. J. Cremer. 3. Een ongelukkig mensch van J. van Maurik. 4. Humoristica.

Vlaardingsche courant, 2 maart 1901:

— Gisteren avond trad voor de leden van het Nut in de zaal »Harmonie» de heer P. H. Lamberts Jr. van Amsterdam op, die op zeldzaam schoone wijze verschillende literarische stukken voordroeg en daarmee groot succes behaalde. Een lied aan de Koningin, **Bruur Joapik** van J. J. Cremer in Overbetuwsch dialect, de zilveren bruiloft en een ongelukkig mensch van Just. van Maurik, kortom alle ernstige en luimige stukken, die de begaafde spreker beschikkende over uitnemende gaven van stem, mimiek en gebaren, voordroeg, verwierven aller goedkeuring. Jammer was het, dat de leden niet in grooter getale waren opgekomen. Zij hebben zich daardoor van veel genot verstoken. Op vleierende wijze bedankte de Voorzitter, de heer A. Knottenbelt, den spreker voor zijn moeilijke maar meesterlijk uitgevoerde taak.

Mercurius, orgaan voor handelsbedienden, 7 december 1901:

Vergadering met Voordracht

op Donderdag 19 December 1901, 's avonds 8 uur in het gebouw der Loge, Fluweeleburgwal no. 22.

Spreker de heer P. H. Lamberts Jr. van Amsterdam

Onderwerp:

- No. 1. a. Herinnering aan het huwelijk van H.M. de Koningin.
b. Aan de Transvalers, beiden door P. H. L.
c. **Bruur Joapik** Overbetuwsche nouvelle van J. J. Cremer.
- No. 2. „Een ongelukkig mensch” schets door Justus van Maurik.
- „ 3. De Redding, Klucht van P. H. L.
- „ 4. Humoristische Voordrachten.

Leden en Donateurs hebben recht van toegang op vertoon van diploma met 2 dames. Introductiekaarten zijn bij de bestuursleden verkrijgbaar. De kaarten moeten behoorlijk zijn ingevuld daar toegang anders beslist geweigerd wordt.

De nieuwe Veendammer courant, 17 december 1901:

*** Musselkanaal, 13 Dec.**

Dinsdagavond hield hier in 't hotel Panman het departement Musselkanaal van de maatschappij tot nut van 't algemeen hare eerste feestelijke vergadering. Het aantal bezoekers was klein, doch dat dit kleine aantal volop genoot, daarvoor zorgde de bekende P. H. Lamberts Jr. van Amsterdam. Keurig, éénig was de heer L. in „**bruur Joapik**” van Cremer. Men zag, men hoorde de verschillende personen voor zich verschijnen: men zag een brokje menschenleven afspelen. Ook in „een ongelukkig mensch” was de heer L. uitstekend, zoo ook in . . . doch neen, waartoe alles opgenoemd? De heer L. was, in 't kort gezegd, in al zijne voordrachten puik, zoodat wij hopen, spoedig in staat te worden gesteld, hem weer te hooren. En dat kan, door het jonge dept. krachtig te steunen. Het worde zoo!

De nieuwe courant, 20 december 1901:

Mercurius.

De Mercurianen waren hedenavond in grooten getale opgekomen, ondanks guurheid van weer en gladde straten, om den heer P. H. Lamberts Jr. van Amsterdam te hooren voordragen stukken van J. J. Cremer, Justus van Maurik en van hemzelf. De groote zaal van het *Logegebouw* was — wat slechts zelden met deze voordrachten, hoewel steeds goed bezocht, het geval is — geheel en al gevuld. De heer Lamberts bleek hier in dezen kring als declamator zeer gevierd; ook in de keus van zijn stukken in verband met zijn publiek was hij niet ongelukkig geweest, dat bewezen de salvo's van gelach en applaus. Zijn programma bestond uit: „Herinnering aan het huwelijk van H. M. de Koningin,” „Aan de Transvalers,” door Lamberts, „Aan **Bruur Joapik**,” door Cremer en „Een ongelukkig mensch,” door Justus van Maurik. Nog eenige voordrachten stonden op het programma vermeld, doch bleven wegens het vergesvorderd uur achterwege.

Dagblad van Zuid-Holland en sGravenhage, 21 december 1901:

* Voor de leden der Vereeniging van Handelsbedienden *Mercurius* te Rotterdam, afdeling 's Gravenhage, trad gister-avond op in de groote zaal der Loge de heer P. H. Lamberts Jr., van Amsterdam, met het houden van eenige voordrachten in poëzie en proza. Tot inleiding droeg hij voor twee door hem vervaardigde gedichten: „Herinnering aan het huwelijk onzer Koningin” in Geldersch dialect en „Aan de Transvalers”. Daarna gaf hij een aanschouwelijke voordracht van Cremer's Betuwsche novelle „**Bruur Joapik**”, waarin hij de verschillende personen in hun Betuwsch dialect en typeering op meesterlijke wijze teruggaf, en eindigde met „Een ongelukkig mensch”. De zaal was stampvol en de heer Lamberts ondervond na elke declamatie een geestdriftige toejuiching, welke hij in alle opzichten verdiende.

Vragen van den dag, 1 januari 1902:

Als **Cremer** ons zijn landlieden teekent, idealiseert hij wel een weinig. Zijn menschen zijn dikwijls al te vroom, te goedhartig, te lief, te braaf of te slecht. Enkele zijn slechts dragers of draagsters van zijn idealen. Wat een levenswijsheid verkondigt niet die eenvoudige boer in „Bruur Joapik” als hij aan 't „slekkensteken” is. Er is volop gezond verstand onder boeren en dorpelingen; een stadsmensch zou er zich over verbazen; maar erg poëtisch en heel beminnelijk zijn ze in den regel niet. Koetsveld gaf ze, dunkt me, realistischer weer dan **Cremer**. Toch, laat de aankomende jongeling Cremers „Betuwsche en Over-Betuwsche novellen” lezen: de beminnelijke schrijver heeft in de meeste zooveel ziel gelegd, dat elk onbevooroordeeld lezer weldadig wordt aangedaan.

Mercurius, orgaan voor handelsbedienden, 4 januari 1902:

Spreker de heer P. H. Lamberts Jr. van Amsterdam.

Ondanks guurheid van weer en gladde straten waren de leden der afdeling opgekomen, om den Heer Lamberts te hooren voordragen, stukken van J. J. Cremer, Justus van Maurik en van hem zelf. Hoewel de groote zaal der Loge steeds goed bezet is, was zij thans geheel gevuld en sloot de afdeling 's Gravenhage alzoo waardig het jaar 1901.

De heer Lamberts bleek hier in dezen kring als declamator zeer gevierd, ook in de keuze van zijn stukken was hij niet ongelukkig geweest, dat bewezen de herhaalde salvo's van gelach en applaus en de stevige handdruk waarmee de voorzitter hem telkenmale namens de leden dankzegde. Zijn programma bestond uit:

- „Herinnering aan het huwelijk van H. M. de Koningin.”
- „Aan de Transvalers.”
- „Aan **Bruur Joapik**.”
- „Een ongelukkig mensch”.

Wegens het vergevorderde uur moesten eenige voordrachten achterwege blijven. Wij wenschen den heer Lamberts van harte geluk met het behaalde succes en hopen van ganser harte dat hij zijn gouden feest nog eenmaal als declamator zal mogen vieren. Zijn komst in de Haagsche afdeling zal steeds een waar genoegen voor de leden zijn en wordt hier de oprechte wensch uitgesproken, dat het Haagsche bestuur hem een volgend jaar weder als spreker zal doen optreden.

Tot zoolang aan den geachten spreker een hartelijk vaarwel tot weerziens toegeroepen.

MERCURIAAN.

Leeuwarder courant, 4 december 1902:

De tweede winteravondvergadering van het departement Leeuwarden der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen had Maandagavond, in weerwil van het afgrijselijke weer, toch nog al wat bezoekers. Men zou haast beginnen te denken, dat er reactie komt op de onverschilligheid, waarmede eenige jaren geleden de „lezingen” werden behandeld.

Dezen keer trad de declamator, de heer P. H. Lamberts J^r., van Amsterdam, voor de leden op. Het was nog iets als van ouds. De spreker in rok en witte das, een voordracht, die, vriendelijk en nauwgezet, ernst en luim deed hooren en die bij de meeste aanwezigen het gewenschte succes van ontroering of vrolijkheid verwekte en een dankbaar publiek.

Na eenige gedichtjes gaf de heer Lamberts een der Betuwsche novellen van Cremer: „**Bruur Joapik**”, dat, afgebroken door de pauze, daarna werd voortgezet. Een toegiftje was een aardige onultgegeven schets van Justus van Maurik, waarbij allergezelligst gelachen werd.

Het talent van den heer Lamberts verraaft voortdurend den man van het tooneel. Daar.

Nieuwsblad voor de Hoeksche waard, 2 december 1903:

Strijen, 1 December. De eerste wintervergadering met dames van de vereeniging „Gezelligheid” alhier is j.l. Donderdagavond gehouden in de gewone vergaderzaal bij den heer Vermeer, en waarin als spreker is opgetreden de heer C. Eller te Kinderdijk.

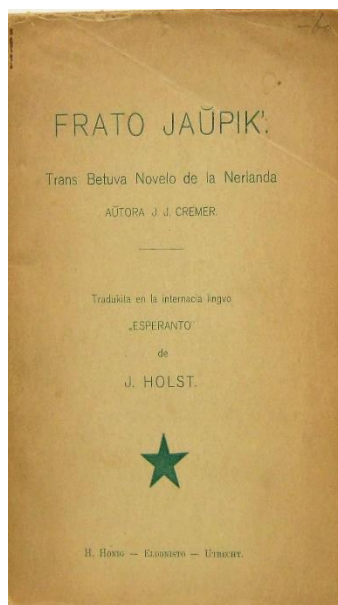
De hoofdschotel van het menu was: „**Bruur Joapik**”, eene van de schoone Overbetuwsche novellen van Cremer, bij welker voordracht met Betuwschen tongval de geachte spreker het bewijs leverde, dat hij door gebaren en stembuiging de verschillende daarin voorkomende personen in hunne eigenaardigheden uitstekend weet weer te geven. De figuren werden levend en 't was als zagen wij ze voor ons: Riekske, Hanske, Huibert, Joapik, Hannes. En het wiegeliedekje, hoe keurig werd het vertolkt!

Deze voordracht duurde ongeveer 1½ uur, waarna nog een 8-tal aardige bijdragen zijn geleverd, zooals o. a. De stem van mijn schoonmoeder, Paardegang. Eene klare getuigenis, Informatie enz. Zoowel met de novelle „**Bruur Joapik**” als met de kleinere voordrachten toonde de heer Eller de kunst van declameeren volkomen machtig te zijn, waarbij nog komt, dat hij een flink en sympathiek figuur maakt. Behoeft het gezegd, dat de spreker den ganschen avond met alle aandacht werd gevolgd en na elke voordracht met daverend applaus gehuldigd?

Tubantia, 5 augustus 1905:

Leidsche Herdrukken.
Prijs per nr. 10 cent.
 Verschijnen zooveel mogelijk wekelijks.
Verschenen zijn :
 No. 1. J. J. CREMER, 't Pauweveerke,
 't Kriekende Kriekske, Kruuzemuntje.
 No. 2. J. J. CREMER, Op de Knie-
 horst, **Bruur Joapik.**
 No. 3. J. J. CREMER, 't Blinkende
 Hoanje, Oan 't kleine Revierke.
 Achtereenvolgens zullen het licht zien :
 No. 4. J. J. CREMER, Grietje op 't
 Hennings-arf, Bella Roël.

Esperanto vertaling uit 1908:

Apeldoornsche courant, 27 februari 1909:

in Parijs zijn 40 cursussen en de Londensche Handelskamer heeft het Esperanto-examen ingevoerd, op volkomen gelijken voet met dat der moderne talen.

In ons land werd reeds uitgegeven een volledig Leerboek met oefeningen, la Hollanda Pioniro, een tijdschrift, „**bruur Joapik**” = Frato Jaŭpek van Cremer, Blinde Roza van Conscience.

Zelfs de Hamlet werd in het Esperanto vertaald en men roemt de vertolking.

Te Amsterdam, 's-Hage, Rotterdam, Utrecht en andere plaatsen bestaan Esperanto-clubs.

Is Apeldoorn er rijp voor?

Wie inlichtingen wenscht, vrage die aan den heer J. Esmeijer; hij wil die gaarne geven en is bereid mede te werken zoo'n Esperanto-club hier tot stand te brengen.

Hoornsche courant, 13 maart 1915:

Venhuizen. Het departement Venhuizen der „Mt.N.v.tA.” heeft haar laatste openbare vergadering met introductie in dit seizoen belegd. De opkomst liet te wenschen over. Wegens ongesteldheid van den voorzitter, den heer Ds. Aalbers, trad als plaatsvervanger op de hr. U. G. Dorhout, met „**Bruur Joapik**” van Cremer. De lezing werd het de meeste belangstelling gevolgd. Bijdragen werden geleverd door den heer Dr. M. de Heer Kloots en Mej. A. Dral, welke een zeer aangename afwisseling brachten. 't Was dan ook wederom een zeer gezellige avond; jammer, dat de opkomst niet beter was.

Zutphensche courant, 26 oktober 1925:

VIERAKKER, 24 Oct. Gisteravond werd in de o. l. school alhier een ouderavond gehouden. De voorzitter behandelde: „Enkele grepen uit de Lageronderwijswet 1920.” Mej. Haarman droeg een schets voor van Cremer: „**Bruur Joapik**.”

Bij de rondvraag werd door de ouders geklaagd over den slechten toegangsweg tot de school. De oudercommissie zal pogingen in het werk stellen om daarin verbetering te krijgen. Ook zagen de ouders gaarne, dat de kosten voor

Handleiding ter bespreking van nieuw testamentische onderwerpen, 1930:

Stel u in de plaats van een ander. Vraag: hoe zou ik het vinden, als een ander zoo over mij oordeelde, tegenover mij handelende, als ik doe tegenover hem? Tracht eens bij alles wat ge doet, te doen zooals gij wilt, dat de menschen u doen zouden. Verblijdt u met de blijden en weent met de weenenden. Rom. 12:15. Wat is moeilijker, het eerste of het tweede? Voor het gunnen van geluk zonder ja-loerschheid, moeten wij ruim en goedwillend zijn. Jozefs broeders, Jago uit de Othello. Zie Handleiding ter bespreking van vrije onderwerpen, No. 33 en 34. Andere fouten breed uitmeten. Cremer, **Bruur Joapik**. V. en V. 177, 178: De mantel der liefde (Voor de grooten). 53: Hebt elkander lief. V. en V.

keeren in het winterhalfjaar, bij voorkeur bij lichte maan, kwam men in de school bijelkaar, waarbij aan de vrouwen permissie werd gegeven, om breiwerk of een of ander handwerkje mee te nemen. Allerlei onderwerpen werden daar behandeld. Dominé bewoog zich op Godsdienstig, maar ook op maatschappelijk gebied. Wat gingen wij te gast — 't was in mijn kweekelingsjaren — als hij de „Fabriekskinderen" van Kremer voordroeg of als hij kwam met „Jözef en Jenneke", met „Deinemeu", en niet te vergeten, met het inmoorie „Bruur Joapik". Als Gelderlander kon hij die Betuwsche Nouvelles zoo eenig mooi weergeven.

[illegible]